

Parshat Vajigash – 5785 (nr. 194)

Samenvatting van de Parsha

1e Aliya: Juda confronteert Josef in de nasleep van de gestolen kelk. Juda bespreekt de gebeurtenissen uit het verleden, te beginnen met Josef's verdachte interesse in hun familie.

2e Aliya: Juda's laatste pleidooi, dat hij een slaaf zou blijven in plaats van Binjamin, zet Josef ertoe aan zichzelf te openbaren. Josef verzacht de schrik en de duidelijke schaamte van zijn broer door hen de verborgen hand van Hasjem uit te leggen in alles wat er was gebeurd.

3e Aliya: Josef instrueert zijn broers om Jakov en de rest van de familie naar Egypte te brengen. Farao, die het nieuws van de komst van de broer heeft gehoord, bevestigt het aanbod van Josef.

4e Aliya: Josef stuurt proviand en transport voor het hele huishouden van Jakov. Er wordt aan Jakov verteld dat Josef "levend en wel is en over het land Egypte regeert".

5e Aliya: Jakov wil Josef zien, maar vraagt Hasjem eerst om instructies. Hasjem verzekert Jakov dat de tijd van slavernij en natieschap is begonnen, en dat hij naar Mitsrajim (Egypte) moet gaan. De 70 directe nakomelingen van Jakov worden geteld.

6e Aliya: Jakov en Josef herenigen zich na 22 jaar. Vijf van de broers en Jakov worden aan Farao gepresenteerd. Jakov zegent Farao. Het jaar is 2238.

7e Aliya: De rest van de Parsha is een flashback naar de twee jaar, voorafgaand aan Jakov's aankomst. Josef's masterplan voor het herconfigureren van de Egyptische samenleving is gedetailleerd. Josef volgt de grote lijnen van zijn advies aan Farao met betrekking tot het bestuur van de 7 jaren van overvloed. De hongersnood moet van enorme intensiteit zijn geweest, zodat Josef zijn plan in slechts twee jaar kon verwezenlijken. Hoewel de mensen zichzelf aan Farao 'verkopen' om aan voedsel te komen, handhaaft Josef's plan hun gevoel van waardigheid en onafhankelijkheid.

Samenvatting van de haftara [Jechezkel 37:15](#)

In het jaar 2964, na de dood van Shlomo Hamelech, werd de natie verdeeld tussen Rechavam ben Shlomo en Jeravam ben Nevat. Rechavam regeerde over Jehuda en Binjamin, en Jeravam regeerde over de andere tien stammen. Rechavam was een directe afstammeling van David Hamelech, en Jeravam was een afstammeling van Efraïm. In de Haftara van deze week profeteerde Jechezkeel Hanavi de tijd waarin de verdeelde koninkrijken van Jehuda en Jisrael zich zouden verenigen onder de enige vlag, die van de familie van koning David.

Het verband met onze Parsha is duidelijk. Onze Parsha begint met een confrontatie tussen Juda en Josef. Beiden waren voorbestemd om koningen over het Joodse volk te zijn. De regering van Josef was echter beperkt tot noodzaak en omstandigheden, terwijl die van Juda net zo eeuwig zou zijn als de Joden zelf.

Het is belangrijk op te merken dat de nauwe relatie tussen Jehuda en Binjamin, ook al waren ze niet van dezelfde moeders, door de geschiedenis heen bleef bestaan. Het geeft extra betekenis aan de Rashi op pasuk 40:14, wat verklaart waarom Josef en Binjamin om elkaar huilden ten tijde van hun hereniging. Rasji legt uit dat de tranen bestemd waren voor de uiteindelijke vernietiging van de Misjkan en de Bees Hamikdasj. In werkelijkheid vindt de verwijdering van Hasjems aanwezigheid uit ons midden plaats, wanneer er haat en verdeeldheid is. De stam Binjamin had het dichtst bij Efraïm en Menasje moeten staan. In plaats daarvan plaatste de verdeling van het Land Jehoeda het dichtst bij Binjamin, waardoor een unieke eenheid tussen de twee stammen mogelijk werd gemaakt, waardoor ze de feitelijke structuur van de Bees Hamikdasj konden delen. Het was alsof Hasjem ons vertelde, dat Juda's bereidheid om offers te brengen (zelfopoffering) voor Binjamin aan het begin van Parsha 's Vajigash, het soort eenheid is, dat Hasjem's aanwezigheid in ons midden zal behouden. De komst van de Masjiach kan alleen plaatsvinden als een verdeelde natie zich herenigt. Moge het spoedig gebeuren, en in ons leven!

Familiewaarden

De parsha van deze week is het dramatische hoogtepunt van het verhaal van Josef en zijn broers. Eerst verkopen ze hem als slaaf aan Egypte. Daarna behaalt Josef een fenomenaal succes in zijn positie, alleen om uiteindelijk 12 jaar in de gevangenis te belanden, beschuldigd van een misdaad die hij niet heeft begaan. Dan gaat hij weer van de wanhoop van de gevangenis naar de positie van premier van Egypte, na de farao. Nu staan Josef's broers voor hem, en ze weten niet eens dat hij Josef is. Ze brachten Binjamin met tegenzin mee zoals hij had gevraagd, en nu wordt Binjamin beschuldigd van het stelen van Josef's zilveren beker, en de straf is dat hij in Egypte moet blijven als zijn slaaf.

Jehoeda beloofde Binjamin terug te brengen naar zijn vader Jakov. Daarom ging hij een dialoog aan met Josef, met als doel Josef ervan te overtuigen om Binjamin in te ruilen voor hem zelf.

Aan het einde van Jehudah's verzoek, is Josef ontroerd. Hij kan zijn identiteit niet langer verbergen. Hij stuurt iedereen weg, en alleen hij en zijn broers blijven over. "Ik ben Josef, leeft mijn vader nog?" "En zijn broers konden hem niet antwoorden, omdat ze door hem ontzet waren."

De Talmoed in Tractate Chagiga (4b) stelt het volgende: "Toen Rabbi Elazar bij deze passage kwam riep hij... 'als de berisping van mensen zo is (dat Josefs broers zo ontzet waren door zijn berisping), de berisping van G-d, hoeveel te meer'."

Rabbi Avraham Pam, de Rosh Jeshiva van Tora Vodaat, vraagt zich af, wat was Josef's berisping aan zijn broers? Zei hij niet net "Ik ben Josef"? Rav Pam citeert het antwoord van de Maharsha dat de broers kapot waren van de gedachte aan wat ze verwachtten wat er daarna zou komen, namelijk zijn berisping voor wat ze hem aangedaan hadden. Ze schaamden zich zo, dat ze zijn berisping niet konden verdragen.

Rav Pam citeert ook de Beet HaLevi die antwoordt dat Josef's daaropvolgende woorden, zijn berisping waren. "Leeft mijn vader nog?" Dat wil zeggen: is het mogelijk dat hij nog leeft, na alle pijn die jullie mijn vader hebben aangedaan door mij naar Egypte te verkopen?

Rav Pam geeft zijn eigen uitleg van wat Josef's berisping was. "Ik ben Josef." Ik ben de Josef die jullie haatten en verguisden. Jullie hebben niet overwogen wie ik werkelijk zou kunnen zijn. Jullie dachten niet dat mijn dromen volledig vervuld zouden worden. Jullie hadden je nooit voorgesteld dat ik de onderkoning van Egypte zou kunnen worden! In jullie wildste dromen hadden jullie nooit gedacht dat ik G-d's boodschapper zou zijn om het hele land te redden met voedsel tijdens deze jaren van hongersnood!! Kunnen jullie je voorstellen dat jullie zo'n persoon als slaaf hebben verkocht, met zo'n missie in het leven!!

Rav Pam citeert de Talmoed (Bava Batra 10b) waarin staat dat de zoon van Rabbi Jehoshua, de volgende wereld zag en zei: "Ik zag een omgekeerde wereld, diegenen die hier hoog geschat werden werden daar laag geschat en de laag geschatten hier werden daar hoog geschat." Dit betekent dat de dingen waaraan we waarde hechten in deze wereld het tegenovergestelde zijn van wat echte waarde heeft, volgens de visie in de wereld van de waarheid.

Rav Pam concludeert dat de les voor ons is dat we in onze kijk op anderen, en in onze kijk op onszelf, moeten begrijpen dat we vaak veel minder waarde toekennen dan wat er werkelijk is. We behandelen anderen vaak met veel minder respect dan wat hen toekomt. Stel je eens voor hoe we ons zullen voelen als we zien hoe bijzonder deze mensen werkelijk zijn!

Als we even stilstaan bij de inzichtelijke woorden van Rav Pam en bedenken op wie we ze het meest moeten toepassen, zullen velen het erover eens zijn dat het degenen zijn die het dichtst bij ons staan. We moeten ter harte nemen dat onze familieleden; onze ouders, onze echtgenoten, onze broers en zussen en onze kinderen vaak de last dragen van een onderschatting van hun ware waarde. Laten we deze woorden ter harte nemen. In de toekomst, wanneer we hun ware waarde in termen van het grotere geheel zullen zien, zullen we blij zijn dat we onze inspanningen hebben geleverd om hen te behandelen zoals ze werkelijk verdienen. (R.Label Lam)

“Aankomst in Egypte”

Toen onze patriarch Jacov hoorde dat Josef nog leefde en gezond was als onderkoning van Egypte, transporteerde hij zijn familie naar wat de eerste ballingschap van de kinderen van Israël zou zijn. De Tora houdt een telling van de zeventig leden van de familie die zich in Egypte vestigden vóór hun aankomst. "En dit zijn de namen van de kinderen van Israël die naar Egypte **komen** - Jakob en zijn kinderen." (Beraishis/Genesis 46:8) Waarom gebruikt de Thora het heden "die komen"? Waarom niet het verleden "**die kwamen**"? Rashi legt uit dat de Tora dat moment gewoon vastlegt zoals het gebeurde, een zinsstructuur die de lezer niet zou moeten alarmeren.

Dat antwoord kan op dit punt in het verhaal volstaan. Maar het boek Shemot / Exodus begint met: "En dit zijn de namen van de kinderen van Israël die naar Egypte **komen**." Op dat punt in de geschiedenis was de aankomst in Egypte tientallen jaren eerder geweest. Rashi's antwoord op de anomalie in onze parsha (Tora-gedeelte) lijkt hier niet van toepassing te zijn. Dus waarom gebruikt de Tora opnieuw de tegenwoordige tijd?

Rabbi Moshe Feinstein (1895-1986; Rosh Yeshiva/decaan van Metivte Tiferet Jerushalayim in New York; de leidende halachische/joodse juridische beslisser en voornaamste leider van het jodendom in zijn tijd) stelt vast dat de verklaring in Shemot een verklaring is van de spirituele kracht van die kinderen en kleinkinderen die Jakov vergezelden. Gedurende hun jaren in Egypte werden ze niet verdorven door de afgodische, immorele Egyptische cultuur; in plaats daarvan waren ze in staat om de zuiverheid van geest te behouden die ze met zich meebrachten uit hun ervaring van vóór de ballingschap. Aan het begin van Shemot, hoewel er decennia waren verstreken en deze generaties het einde van hun leven hadden bereikt, behielden ze hun jeugdige kracht van geest in dienst van G-d en werden ze daarom beschouwd als nog steeds "komend" naar Egypte.

Rabbi Feinstein legt op soortgelijke wijze het vers aan het einde van de parsha uit: "En Israël vestigde zich in het land Egypte, in het land Gosjen." (47:27) De Tora stelde eerder vast dat Gosjen een regio binnen Egypte was. Aangezien de Tora nooit onnodig één letter gebruikt, laat staan extra woorden, waarom noemt de Tora Gosjen dan niet exclusief? Omdat, antwoordt Rabbi Feinstein, terwijl ze zich inderdaad binnen de grenzen van Egypte bevonden, ze zich beperkten tot de regio Gosjen. Ze zetten zichzelf apart om zichzelf te beschermen tegen de decadentie van de Egyptische samenleving. De uitdrukking van de Tora aan het begin van Shemot dat ze "nog steeds" naar Egypte kwamen, zelfs toen ze deze wereld verlieten, getuigt van het succes van hun methode.

We zijn allemaal actieve leden van de hedendaagse maatschappij, die te maken hebben met zoveel verschillende mensen met zoveel verschillende waardesystemen, en we kunnen veel leren van degenen met wie we omgaan. Maar we moeten ook beseffen dat veel van de beginselen van het Joodse geloof niet universeel geaccepteerd zijn, en langdurige blootstelling aan de corrosieve invloed van de decadentie om ons heen een bedreiging is waartegen we bescherming moeten zoeken. Vuur,

dat essentieel is voor warmte, licht en koken, heeft ook een ontzagwekkend destructieve kracht die met grote voorzichtigheid behandeld moet worden. We erkennen de bedreiging ervan voor leven en ledematen, en beschermen onszelf dienovereenkomstig. Ook wij moeten, terwijl we bezig zijn met onze zaken, een bewustzijn behouden om onszelf te beschermen tegen bedreigingen voor onze geest. Als onze voorouders, met hun opperste waardering voor G-d, hun spirituele kompas moesten beschermen, welke stappen moeten wij dan nemen, 3300 jaar na de openbaring op de Sinaï en 2000 jaar na onze ballingschap? (R. Pinchas Avruch)

Veel routes, één bestemming

“En [Jozef] zond zijn broers weg, en zij gingen, en hij zei tegen hen: ‘Wordt niet opgewonden op de weg.’” (45:24) Waarom was Josef bezorgd dat ze opgewonden zouden raken op de weg? Simpelweg, het lijkt erop dat Josef bang was dat, nu hij zichzelf net had onthuld, de kwestie van zijn verkoop als slaaf zeker in de gedachten van de broers zou zitten, en misschien zouden de broers ruzie met elkaar krijgen over wie verantwoordelijk was voor zijn verkoop.

Rashi citeert echter een Midrasjische uitleg: Josef zei tegen hen: "Raak niet verstrikt in halachische discussies, zodat de reis geen bron van onrust voor jullie wordt." Wat was het, dat Josef op dit punt bezorgd maakte dat zijn broers zo verwickeld zouden raken in een halachische discussie dat hun veiligheid tijdens de reis in gevaar zou komen? En als zo'n probleem te verwachten was, waarom waarschuwde Jakob hen hier dan niet voor, toen ze Erets Kanaän verlieten om naar Egypte te reizen?

Jalkoet Jehuda legt uit dat Josef, door hen te instrueren om naar Mitsrayim te verhuizen, hen voor een ingewikkeld halachisch dilemma had gesteld. Onder normale omstandigheden is het verboden voor iemand die in Erets Jisrael woont, om te vertrekken. De Gemara (Bava Batra 91a) zegt echter dat wanneer er een voedseltekort is, en producten alleen maar elders verkrijgbaar zijn, men vertrekken mag. Nu zou men kunnen redeneren dat dit alleen geldt als men geen middelen heeft om te regelen dat er proviand naar Erets Jisrael gebracht wordt. Hier had Jakob's familie echter regelingen kunnen treffen om proviand van Josef te verkrijgen. Aan de andere kant is het mogelijk dat ze alleen maar hoeven te blijven als er voedsel verkrijgbaar is in Erets Jisrael, maar als producten alleen van buitenaf verkrijgbaar zijn, dan mogen ze vertrekken. Dit was het soort halachische discussie dat tot intense ruzies en agitatie onder de broers had kunnen leiden. Daarom waarschuwde hij hen: "Word niet opgewonden (ruzie)onderweg!"

Rav Yechezkel van Kuzmir zt"l legde Josef's waarschuwing homiletisch uit. Er is een gezegde dat wanneer drie Joden een discussie voeren, er vier meningen zullen zijn. Zelfs onder de Orthodoxen en Chareidi die in ons land bevolkt zijn, is het aantal verschillende sekten verbazingwekkend. We hebben Chassidisch; Litvisch/Yeshivisch; Mizrachi; Yekish; Sefardi; Centrist; Modern Orthodox; enzovoort. Binnen elk van deze grote groeperingen zijn er tientallen en in sommige gevallen honderden subgroepen. Elk van deze groepen en subgroepen houdt zich aan en promoot zijn eigen leerstellingen en principes.

Daar is niets mis mee. Er zijn veel manieren om Hasjem te dienen, en wat voor de ene Jood "de truc doet", voelt voor de ander misschien niet goed. Wat echter vaak gebeurt, is dat tot op zekere hoogte elke persoon begint te voelen dat zijn manier "de juiste manier" is. Dit is waar de "verdelingen" verdeeldheid zaaien. Er ontstaan vijandelijkheden tussen verschillende groepen en subgroepen, waarbij elke kant beweert dat hun manier duidelijk de waarheidsgetrouwe is. En wanneer argumenten gebaseerd zijn op "waarheidsgetrouwheid", kunnen vijandelijkheden bijzonder bitter worden.

Als mensen zich de woorden van Chazal, onze Wijzen (Berachot 58a), eens zouden herinneren: "Net zoals hun uiterlijk verschilt, zo verschilt ook hun houding." We worden niet boos op anderen alleen maar omdat ze er niet uitzien zoals wij!

Een tsaddik werd eens gevraagd: "Er zijn zoveel verschillende meningen - Wat is de juiste manier om Hasjem te dienen ? " Hij antwoordde: "Als een dokter hetzelfde medicijn zou voorschrijven aan elk van zijn patiënten, ongeacht hun kwaal, wat voor soort dokter zou hij dan zijn? Elke patiënt heeft zijn eigen zorg en zijn eigen medicijn nodig. Zo heeft ook elke Jood zijn eigen dosis spirituele medicijn nodig!"

Twee Joden hadden eens ruzie over de beste route om een bepaalde bestemming te bereiken. "Mijn manier is de beste," hield de een vol. "Nee, mijn manier is zeker de beste," beweerde de ander. Er kwam een gemeenschappelijke vriend langs. "Luister," zei hij tegen de twee, "Jij bent veilig aangekomen, toch? En jij bent toch ook veilig aangekomen. Jij bent blij met jouw manier, en jij bent ook blij met jouw manier. Waar hebben jullie het dan over?!"

Dit concept, zegt R' Yechezkel, kan worden gelinkt aan Josef's waarschuwing. "Raak niet geagiteerd op de weg!" Je hebt je eigen weg; dat is prima. Maar raak niet geagiteerd als anderen de dingen niet op dezelfde manier zien als jij. Elke persoon en elke groep heeft het recht om zijn eigen weg te banen in het dienen van Hasjem , mits het binnen het kader van de Tora valt.

Hier , zegt de Rizhener Rebbe zt"l, wordt ook naar verwezen aan het begin van de sidra van deze week (44:18): **"En laat uw woede niet oplaaien tegen uw dienaar."** Laat uw woede niet oplaaien over uw dienst aan Hasjem , alleen omdat anderen, de dingen niet op dezelfde manier zien als u.

We moeten tolerant, acceptierend en zelfs aanmoedigend zijn t.o.v. alle Tora-facties. Elke groep onthult nieuwe paden waarop sommige Joden "hun weg zullen vinden" om Hasjem te dienen .
(R. Eliyahu Hoffman)

De identiteit van een Jood

De Tora vertelt ons dat Josef, wagens (Agalot) vol met voedsel naar Jakov stuurde, om bewijs te leveren dat hij nog leefde [Bereishis 45:21]. Er is een beroemde Medrash die uitlegt dat de reden dat Jakov ervan overtuigd was dat Josef nog leefde, was, dat dit geschenk eigenlijk een woordspeling was. Het woord Agalah [wagen] was symbolisch voor het woord Eglah [kalf]. Eglah deed denken aan het halachische onderwerp Eglah Arufah [het onthoofde kalf]. [Devorim 21:1-9; Sotah Hoofdstuk 9] Jakov en Josef waren midden in het bestuderen van dit onderwerp, Eglah Arufah , toen ze gescheiden werden.

Zodra Jakov de wagens zag, realiseerde hij zich dat Josef leefde, en hij had er geen enkele twijfel over [45:27]. Jakov associeerde de Agalot onmiddellijk met de Eglah Arufah, het laatste halachische gedeelte dat ze samen bestudeerd hadden.

Ik wil graag een heel interessant incident vertellen dat plaatsvond in de tijd van de Gaon van Vilna. Blijkbaar, was een stel getrouwd en direct na de bruiloft verdween de echtgenoot. Er is nooit meer iets van hem vernomen. De vrouw was een Agunah [een 'geketende' echtgenote]; ze kon niet hertrouwen omdat ze nog steeds getrouwd was met haar verdwene echtgenoot, en de Beit Din had geen manier om te weten of haar echtgenoot in feite nog leefde.

Dertig jaar later liep een man de stad in, ging naar deze vrouw en kondigde aan: "Ik ben thuis". De halachische vraag was: geloven we deze man die beweert haar echtgenoot te zijn, of niet? Mensen veranderen enorm in dertig jaar, maar toch herkende niemand de man. Dit was een zeer ernstige zaak, waarbij een Eishet Ish [een getrouwde vrouw] betrokken was.

Aan de andere kant kwam de kerel niet onvoorbereid. De man vertelde de vrouw dingen die alleen de echtgenoot mogelijk had kunnen weten. Hij vertelde haar alles over de bruiloft. Hij wist zelfs intieme informatie over haar. De man leverde schijnbaar onweerlegbaar bewijs dat hij de echtgenoot moest zijn. De details die hij presenteerde waren allemaal dingen die ogenschijnlijk alleen de echtgenoot had kunnen weten.

De Vilna Gaon werd geraadpleegd over de vraag of de man geloofd kon worden. De Vilna Gaon vertelde hen om de man mee te nemen naar de shul [synagoge] en hem te vragen zijn makom kavuah [vaste zitplaats] te identificeren, waar hij vroeger zat. Ze namen de man mee naar de shul en vroegen hem zijn vaste zitplaats te identificeren. De man kon zijn makom kavuah niet identificeren. De Gaon identificeerde de persoon vervolgens als een bedrieger en een leugenaar. Waarom?

Deze persoon wilde de arme vrouw bedriegen... Hij had duidelijk met de echte echtgenoot gesproken en de moeite genomen om veel "belangrijke" details te achterhalen, maar aangezien hij geen eerlijke, godvrezende Jood was, nam hij niet de moeite om zaken van spiritualiteit (Devorim she'b'Kedusha) te achterhalen. De man kon de kleur van zijn pak op de trouwdag identificeren, de kleur van de bloemen, de naam van de band, alle "dwaze" zaken. Maar er is één ding waar een persoon die zijn Jodendom niet serieus neemt, niet aan zal denken om erachter te komen: de Devorim she'b'Kedusha, de heilige zaken in het leven van een Jood.

Het belangrijkste in ons leven is niet welke kleur onze auto heeft. Het belangrijkste in ons leven is waar we bidden in de synagoge, welk traktaat van de Talmoed we bestuderen, etc. Daarom wist de Gaon dat deze persoon een oplichter was en niet de echte echtgenoot.

We leren deze les van Josef en Jakov. Toen Josef zijn vader Jakov onweerlegbaar bewijs wilde leveren dat hij inderdaad Josef was, was het onweerlegbare bewijsstuk dat hij presenteerde, het halachische gedeelte dat ze bestudeerden. Wat was de 'Daf' [folio van de Talmoed] die ze bestudeerden op de dag dat Josef vertrok? Wat was de 'sugyah' [Talmoedisch onderwerp] dat ze bestudeerden? Dat is de manier waarop serieuze Joden zichzelf identificeren. Niet door waar ze samen gingen vissen, noch door waar ze samen bal speelden, noch door alle andere dwaze aspecten van het leven. Josef identificeerde zichzelf aan Jakov door de essentie van de Joodse identiteit - het Tora-onderwerp dat ze het laatst bespraken.

De Vilna Gaon was niet bezig met een wonderbaarlijke openbaring. Dit was gewoon gezond verstand. Een Jood weet waar hij bidt en waar hij leert — omdat dat de belangrijkste aspecten van zijn leven zijn. (R. Jissachar Frand)

Shabat Shalom

Voor suggesties en commentaar : mobi166@hotmail.com

Gelieve dit blaadje (deze link) ook door te sturen aan vrienden en kennissen.

(en je bronnen zullen zich naar het buitenland verspreiden) (משלי ה:טז) ויפוצו מעינותיך חוצה